

Попова Л.М., докт. юрид. наук, канд. екон. наук, професор,
Харківський національний університет
міського господарства ім.О.М.Бекетова, м. Харків
Шумаков Б.Л., магістр, Харківський національний університет міського
господарства ім.О.М.Бекетова, м. Харків

ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМ ЕЛЕКТРОННОГО ДОКУМЕНТООБІГУ В УКРАЇНІ ПІД ЧАС ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ

Україна, як багата історією та складними геополітичними реаліями країна, не раз стикалася і продовжує стикатися із викликами військових конфліктів. У таких умовах забезпечення безпеки, ефективного управління та обміну інформацією стає надзвичайно важливим завданням [1]. Нині існують підвищені вимоги до обміну інформацією та збереження документів через введення військового стану та постійних обстрілів і бомбардувань України з боку РФ [2]. У таких умовах паперовий документообіг може бути неефективним та підлягає небезпеці. Впровадження систем електронного документообігу (далі – СЕД) може сприяти систематизації, прискоренню та впорядкуванню діловодства, покращенню управління документами, створенню сховищ даних, а найголовніше – забезпеченню безпеки інформації в умовах війни.

При цьому впровадження СЕД нині супроводжується численними викликами: 1) безпека даних. Забезпечення високого рівня безпеки для даних інформації вимагає великих зусиль і ресурсів. Ризики несанкціонованого доступу до інформації підвищені в умовах воєнного стану; 2) інфраструктура. Військовий конфлікт може призвести до руйнування інфраструктури та обмежень щодо доступу до мереж та комунікацій, що ускладнює впровадження систем; 3) зміни в законодавстві. Зміни в законодавстві, пов'язані з військовим станом, можуть вимагати адаптації системи електронного документообігу до нових вимог та норм [3; 4].

Під час військового стану в Україні впровадження СЕД має вирішальне значення для забезпечення безпеки, надійності та ефективності обміну та збереження інформації.

Розглянемо основні переваги впровадження СЕД [5]:

1. Збереження інформації. Однією з основних переваг систем електронного документообігу є їх здатність забезпечити надійне та тривале збереження інформації. Під час військового конфлікту ризик втрати та знищення важливих документів може бути надзвичайно високим. Використання електронних архівів та систем забезпечує надійне зберігання цінних документів та інформації, що може бути вирішальним для прийняття стратегічних рішень.

2. Швидкість та надійність. Умови воєнного стану вимагають негайного обміну інформацією та швидкого прийняття рішень. Системи електронного документообігу дозволяють реалізувати це завдання, оскільки вони спрощують обмін документами та забезпечують надійність передачі інформації. У разі важливих воєнних операцій час може бути рішучим фактором, і електронний документообіг дозволяє здійснювати обмін документами в реальному часі.

3. Доступність. Іншою важливою перевагою впровадження системи електронного документообігу є доступність. Умови військового конфлікту можуть призводити до обмежень на робочому місці та переміщення працівників. Електронний документообіг дозволяє здійснювати роботу віддалено, що є важливим фактором у забезпеченні неперервності бізнес-процесів. Працівники можуть отримувати доступ до необхідних документів та інформації, незалежно від їх місцезнаходження.

4. Екологічна дружність. Окрім технічних переваг, варто відзначити, що використання систем електронного документообігу сприяє зменшенню споживання паперу та інших природних ресурсів. Це робить такі системи екологічно дружніми, що особливо важливо в умовах воєнного стану, коли збереження ресурсів стає пріоритетом.

Доцільно дослідити ті СЕД, які на даний час використовуються в Україні, та не мають російського походження (таблиця 1).

Розглянемо сервіс «Paperless», оскільки він має ряд переваг, зокрема, може бути простим у використанні та легким для впровадження, особливо для менших

підприємств та підприємців. Це може дозволити швидко розпочати роботу з електронним документообігом без складних налаштувань. Також Paperless може бути більш доступним і бюджетно-дружнім варіантом, особливо для менших підприємств, які можуть не мати великих фінансових ресурсів для впровадження складних систем.

Таблиця 1. Перелік систем електронного документообігу в Україні їх переваги та недоліки

Назва СЕД	Спосіб роботи	Переваги	Недоліки
1	2	3	4
Microsoft SharePoint	Система управління корпоративним контентом та спільної роботи, яку можна використовувати як корпоративний портал. Має безліч розширень та інтегрованих систем. Тісно інтегрована в MS Office та MS Exchange. Може поставлятися як SaaS сервіс.	Інтеграція з іншими продуктами Microsoft, такими як MS Office та MS Exchange. Може використовуватися як корпоративний портал. Широкий вибір розширень і інтегрованих систем. Можливість постачання як SaaS сервіс	Вимагає знань для налагодження та підтримки. Може мати занадто високу ціну для менших підприємств. Спрямований на корпоративний сегмент, що може бути зайвим для менших бізнесів.
FossDoc	Система керування документообігом. Наочність процесів опрацювання документів, підвищення ефективності роботи співробітників, оптимізація витрат підприємства.	Надає наочність процесів опрацювання документів. Підвищує ефективність роботи співробітників. Оптимізує витрати підприємства. Може бути більш доступним для менших компаній.	Може не мати такої розширеності функціональності, як SharePoint. Може мати менше інтеграцій з іншими популярними системами

Продовження табл. 1

1	2	3	4
DOCS.UA	Система електронного документообігу класу ЕСМ. Надає повнофункціональні механізми управління документами та моделювання бізнес-процесів.	Повнофункціональні механізми управління документами та моделювання бізнес-процесів. Клас ЕСМ надає додаткову стійкість та безпеку.	Може бути складним для налаштування та використання для непрофесіоналів. Вартість може бути високою.
e-Docs	Система електронного обміну документами та автоматизації бізнес-процесів компанії: договори, закупівлі, продажі, HR процесів та інше.	Охоплює різні бізнес-процеси, такі як договори, закупівлі, продажі, HR.	Повинен бути адаптований до конкретних потреб компанії. Може бути обмежений в порівнянні з іншими програмами.

Сервіс "Вчасно"	Сервіс миттєвого обміну електронними документами, що дозволяє підписувати, надсилати, отримувати та зберігати документи онлайн.	Миттєвий обмін електронними документами. Онлайн-зберігання та підпис документів	Може бути обмеженим у функціональності, порівняно з іншими системами.
Paperless	Сервіс для компаній та підприємців, що забезпечує документообіг в електронній формі	Забезпечує документообіг в електронній формі. Може бути простим для використання невеликих підприємств і підприємців.	Може бути менше за розширеністю порівняно з іншими системами. Може не надавати таких розширених можливостей керування бізнес-процесами.

Розроблено авторами на основі джерела [6]

Сервіс «Paperless» реалізує тільки гнучкий варіант маршрутизації документів, що може вимагати додаткових часових витрат на їх подальше розповсюдження, але ця проблема легко розв'язується залученням до розповсюдження документів допоміжного персоналу [7].

Простота реєстрації і використання сервісу дає змогу у коротші терміни провести навчання персоналу у масштабах усього підприємства і впровадити електронний документообіг в умовах віддаленої взаємодії без суттєвих фінансових і часових витрат.

Для успішного впровадження СЕД в Україні під час військового стану рекомендується: 1) провести аналіз власних потреб та обрати систему, яка найкраще відповідає конкретним вимогам та ресурсам; 2) забезпечити високий рівень безпеки даних та інформації в системі електронного документообігу; 3) враховувати зміни в законодавстві та адаптувати систему до нових вимог та норм; 4) надавати пріоритет дистанційній роботі та надійності системи для забезпечення неперервності бізнес-процесів.

Впровадження СЕД може значно полегшити управління документами та збереження інформації в безпечних умовах, сприяючи ефективній роботі в умовах військового конфлікту.

Отже, активне впровадження систем електронного документообігу в Україні під час військового стану може виявитися складним завданням, але воно важливе для забезпечення безпеки, ефективності та надійності обміну та збереження інформації. Розробка та впровадження таких систем вимагає

обґрунтованих рішень, високих стандартів безпеки та готовності до змін у реаліях військового стану нашої країни.

Список використаних джерел

1. Попова Л.М., Гордієнко К. Правове регулювання інформаційної безпеки підприємства в умовах цифровізації національної економіки. Актуальні питання вдосконалення судово-експертної та правоохоронної діяльності : збірник матеріалів засідання №1 постійно діючої Міжнародної науково-практичної конференції (м. Кропивницький, 24 вересня 2021 р.). Кропивницький: ТОВ «Центрально-Українське видавництво», 2021. 490 с. URL: https://ndekc-kirovograd.org.ua/wp-content/uploads/2021/11/Збірник_КНДЕКЦ_24.09.21.pdf#page=89

2. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 30 грудня 2021 року "Про Стратегію забезпечення державної безпеки" : Указ Президента України від 16.02.2022 р. № 56/2022. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/562022-41377>

3. Трансформаційні процеси у суспільній та соціокультурній сферах України: монографія / відп. за вип. Т. М. Яворська. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2021. 176с.

4. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22 травня 2003 року №851-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text>

5. Впровадження системи електронного документообігу: Ключові переваги та виклики. Finance.ua. URL: <https://finance-ua.com.ua/blog/vprovadzhennya-sedo-klyuchovi-perevagi-ta-vikliki.html>

6. Топ 10 СЕД (Системи електронного документообігу) для України. URL: <https://www.livebusiness.com.ua/ua/tools/sed/>

7. Система електронного документообігу "PAPERLESS". URL: <https://paperless.com.ua/uk/>